

Franckesche Stiftungen zu Halle

Christiani Mündenii S. Theol. D. Et In Acad. Ivlia Prof. Ord. Selectae Theses Theologicae Vniversam Doctrinam Christianam Exhibentes

Muenden, Christian

Helmaestadii, 1730

VD18 13487477

Caput Primum De Imagine Dei Et Foedere Operum.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-201546

LIBER TERTIVS
DE
HOMINE AD IMAGINEM DEI
CONDITO ET PER PECCATVM
CORRVPTO.

CAPVT PRIMVM
DE
IMAGINE DEI ET FOEDERE
OPERVVM.

§. I.

QVaenam sint opera Dei *in regno gra-*
tiae, tum demum recte intelligimus,
quando prius cognitum nobis est, *in quo*
statu homo *conditus* sit, et *in quo* hodie na-
scatur, atque persistat, quatenus et quamdiu
expers est gratiae diuinae, nec in regno gra-
tiae constitutus. Prior status dicitur *status in-*
tegritatis, vel *institutionis*, aut *innocentiae*;
posterior vero, *status corruptionis*, vel *desi-*
tutionis, aut *irae* appellatur. Ex hoc enim
statu homo peccator *in statum restitutionis*,
aut *gratiae*, caelesti fauore ac virtute est
transferendus.

§. II.

Hominem, qui ex anima, substantia spiri-
tuali ac immortalis, intellectu et libera vo-
lun-

luntate praedita, atque corpore organico, admiranda DEI potentia ex puluere terrae producto, constat, (*Matth. X. 28.*) ad *imaginem Dei* conditum esse, et quidem *masculum ac femellam*, scriptura sacra expressis verbis affirmat; (*Gen. I. 26. 27. IX. 6. Iac. III. 9.*) quae tamen etiam in statu integritatis aliquam mari prae femina praerogatiuam concedit.

§. III.

In quo imago Dei constiterit, (1) ex *Dei* ipsius, speciatim eius, quod tribus diuinitatis personis commune est, et cuius homo particeps esse potest ac debet, (*Matth. V. 48. Luc. VI. 36.*) consideratione; (2) ex *Christi* redemptoris, qui est *imago patris essentialis*, perfectione, qua, ut homo, in diebus carnis suae eminuit, quamue nos imitari iubemur; (3) ex *lege* diuina, quae est sanctitatis et iustitiae diuinæ speculum; et (4) ex *renouatione* ad imaginem Dei amissam, quae in credentibus in hac vita inchoatur, (*Eph. IV. 24. Col. III. 10.*) et in altera consummabitur, (*ps. XVII. 15. 1. Ioh. III. 2.*) optime cognosci potest.

§. IV.

Fuit itaque *imago Dei* nihil aliud, quam *ipsa gloria Dei*, quae in primis hominibus *exsplendescbat*: (*Rom. III. 23.*) siue *complexus virtutum et qualitatum*, in quibus homo

con-

conditus creatori suo conformis fuit, ac in primis sapientia et iustitia instructus, legem diuinam implere, et, uti non peccare, ita non mori potuit.

§. V.

Hasce virtutes in *anima* hominis potissimum quaerendas esse, et intellectum ac voluntatem eius exornasse, ipsa conuenientia cum Deo comprobatur. Bona tamen *corporis* minime sunt praetermittenda, quod nec igneo splendore coruscans, nec a nostro corpore qua substantiam diuersum; respectu qualitatuum vero omnis vitii atque labis expers, et usu mediorum, a Deo ordinatum, sine molestia et infirmitate, in vita conseruatum, nec morbis, nec morti, quae peccatum sequitur, (*Rom. V. 12.*) obnoxium fuit.

§. VI.

Facultates animae, speciatim nobis considerandas, praestantissima perfectione, finita tamen, ornatas fuisse, euidenter probari potest. In *intellectu* enim, dotibus eximiis instructo, non tantum rerum naturalium, sed etiam diuinarum, sufficiens erat *scientia*, summa cum *sapientia* atque prudentia coniuncta; (*Col. III. 10.*) reuelatione diuina, nec non experientia, procul dubio augenda. In *voluntate*, cuius perfectio in amore recte ordinato consistit, vera *sanctitas* et *iustitia*, (*Eph.*

(*Eph. IV. 24.*) ita dominabatur, vt homo, cum Deo arctissime per amorem vnitus, diuina virtute cooperante, ad legem Dei ex ipsius voluntate seruandam, voluntatis suae libertate recte vti potuerit, quae nec in nuda spontaneitate, nec in plenaria ad bonum et malum indifferentia, sed in indifferentia, ad bonum inclinante, et malo aduersante, ponenda est. Hinc etiam iustum *appetitus sensitiui* regimen nulla prauorum motuum affectuumque *ἀναξία* et violentia turbatum fuit.

§. VII.

Atque haec dona, primo homini concessa, reiecto *statu*, quem nonnulli fingunt, *purorum naturalium*, recte dicuntur *naturalia*, quatenus cum natura hominis a prima eius origine, ad finem a Deo propositum, intime coniuncta, et per naturalem generationem ad posteros propaganda fuerunt, licet hodie sint *supernaturalia*. Primo tamen homini alia non neganda sunt dona, quae *supernaturalia* dici possunt, singulari numinis fauori accepta vtique referenda. Natura autem humana persistente, dona illa naturalia vere *amissa* esse, scriptura docet, (*Rom. III. 23.*) et tristis experientia confirmat.

§. VIII.

Quanta hominis in statu integritatis *felicitas*

citas fuerit, primum ex eo colligi potest, quod homo sufficientibus viribus praeditus, et secundum legem naturae, cordi suo inscriptam, *Deum* recte *colere*, ac summa veneratione, interna externaque, prosequi, et legi diuinæ, de non comedendo fructu arboris scientiæ boni et mali, perfectissimum obsequium præstare potuerit. Quo in amore et obsequio Dei si perstitisset, summa tranquillitate conscientiae animique laetitia fruiturus fuisset, absque morbo et morte in vitam longe feliciorum transiret.

§. IX.

Sic etiam societate cum *aliis hominibus* felicitas haec non imminuta fuisset, animis non liuore, inuidia et odio disiunctis, sed sinceri amoris vinculo colligatis, quod summam non potuit non conciliare vitae dulcedinem. Nec *ciuili*, et *herili* imperio, aut seruituti; sed tantum ordini, quem *status coniugalis* ac *paternus* infert, locus fuisset. *Matrimonium* enim in se spectatum, in statu integritatis iam institutum fuit, nec cum perfectione status illius pugnat. Ex procreatione autem sobolis singularia parentum ac liberorum officia sponte fluunt.

§. X.

Denique non exigua felicitas primi hominis

nis

nis posita fuit in *dominio*, quod in res creatas orbis huius inferioris, praesertim in animantia bruta, Deus homini benignissime concessit. (*Gen. I. 26-28.*) Et, quamuis in illo dominio imaginem diuinam tantum constituisse minus recte affirmetur; singulares tamen dominii illius effectus fuisse, negari nequit. Particulare autem rerum dominium, seu possessionem cum aliorum exclusione coniunctam, qualis hodie datur, status integritatis perfectio non admittit.

§. XI.

Qui schemate foederis delectantur, quo, praecedente scriptura sacra, (*Hos. VI. 7.*) recte uti possumus, modo partium contrahentium aequalitas, et mutua obligatio, libertas, atque utilitas remoueatur, foedus, quod in statu integritatis inter Deum et homines intercessit, *foedus operum*, aut *legale* vocare solent: non eo quidem sensu, ac si homo operibus suis vitam aeternam promereri potuisset, quippe qui ad obedientiam legi praestandam iure astrictus fuit: sed, quod homo opera Deo grata praestare, et legem recte accurateque implere potuerit; praemium tamen, non ex merito, sed ex gratia consecuturus.

§. XII.

In hoc schemate distinctius considerari pos-

possunt (1) *partes contrahentes*, quae erant *Deus*, qui, supremus huius vniuersi dominus et legislator cum esset, praemium tamen homini, obedientiam praestituro, ex mera *Φιλανθρωπία* promisit; et *Adamus*, non tantum vt homo a Deo conditus, verum etiam vt caput totius generis humani considerandus: (2) *conditio* foedere praescripta, quae erat obedientia *legi* diuinae, cum naturali, tum positivae, aut hypotheticae, et in primis symbolicae de arbore scientiae boni et mali, qua pars es, et qua gradus, perfectissime praestanda: (3) *promissio* huic foederi operum addita, de *ampliore felicitate* et beatitudine, post huius vitae curriculum, per modum praemii, ex mera gratia conferenda: et (4) *comminatio* de morte, siue poena, grauissima, inobedientiam sequutura, (*Gen. II. 17.*) quae, quicquid mortis nomine venire potest, complectitur, nihilo tamen minus iustissima dicenda est, si cum benignitate numinis, et grauitate delicti rite comparetur. *Sacramenta* autem proprie sic dicta, et *sacrificia*, in statu integritatis locum non habitura fuissent.

§. XIII.

Hoc foedus operum per legis transgressionem ex parte hominis violatum atque
E abru-

abruptum fuit, et *abrogatum* dicitur: non, ac si lex naturalis, quae ex ipsa Dei sanctitate fluit, abrogari possit, aut aboleri; sed quod ab homine amplius seruari perfecte non possit. In locum itaque foederis operum successit *foedus gratiae*, vt homo id, quod legi nunc ob carnis infirmitatem est *adúvaton*, caelesti gratia consequeretur.

§. XIV.

Felicitatis, qua homo in statu integritatis, seu foedere operum gauisus est, subinde simus memores, vt peccatum, quo primi nostri parentes in miseriae abyssum detrusi sunt, et nos quotidie miseres reddimur, eo magis detestemur, et praesertim omnem fugiamus superbiam, tot tantisque calamitatibus, et tandem morti obnoxii. Tum vero diuinam agnoscamus et amplectamur gratiam, quae, vt imago Dei, culpa nostra amissa, in nobis restauraretur, foedus gratiae sanciuir, quod omni studio nobis est persequendum.

TABVLA SYNOPTICA.

Statu hominis triplici praemisso, §. I. agitur in hoc capite

I. De IMAGINE DEI, quae homini in statu integritatis concreata fuit, §. II-X. et quidem

1) ho-

- 1) *hominem ad imaginem Dei conditum esse, probatur. §. II.*
 - 2) *fontes, ex quibus doctrina de imagine Dei hauriri queat, indicantur. §. III.*
 - 3) *ipsa imago Dei describitur, ubi*
 - (1) *definitio ponitur. §. IV.*
 - (2) *specialia quaedam momenta traduntur, nempe*
 1. *subiectum quo, i. generatim. §. V.*
 2. *speciatim. §. VI.*
 2. *affectiones, naturalia fuisse dona imaginis diuinæ, supernaturalibus augenda, et amissibilia. §. VII.*
 - 4) *felicitas hominis in primo illo statu demonstratur ex relatione eius*
 1. *ad Deum: hinc summa mentis tranquillitas. §. VIII.*
 2. *ad alios homines, in statu coniugali, et paterno. §. IX.*
 3. *ad res creatas orbis inferioris, dominio eius subiectas. §. X.*
- II. De FOEDERE OPERVM §. XI-XIV. *ubi foederis illius*
1. *vera explicatio. §. XI.*
 2. *yberior illustratio, qua partes contrahentes, conditionem, promissionem, et comminationem; quidue de sacramentis et sacrificiis in hoc foedere statuendum. §. XII.*
 3. *abrogatio, s. quo sensu foedus illud abrogatum dici possit. §. XIII.*
 4. *monita practica. §. XIV.*